

Sygn. akt II UK 547/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku P. Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...]

z udziałem zainteresowanego M. J.

o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 listopada 2016 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa .../14,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu [...] do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny [...] wyrokiem z 19 lutego 2015 r. oddalił apelację skarżącej spółki P. od wyroku Sądu Okręgowego [...] z 8 stycznia 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego z 27 sierpnia 2012 r., odmawiającej wydania

zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego, potwierdzającego, że zainteresowany M. J. w okresie wykonywania pracy we Francji od 4 stycznia do 31 marca 2012 r. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Wcześniej w tej sprawie Sąd Najwyższy wyrokiem z 18 listopada 2014 r. (II UK 46/14) uwzględnił skargę pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z 10 października 2013 r. i uchylił ten wyrok i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny wyrokiem tym, po apelacji spółki, zmienił wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję i zobowiązał pozwanego do wydania spornego zaświadczenia. W sprawie znaczenie miały przepisy rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (...) oraz rozporządzenia nr 987/2009 r. z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004. Sąd Najwyższy stwierdził, że obrót stanowi istotne kryterium i jest wymagany na poziomie 25% w kraju delegowania. Agencja pracy tymczasowej (spółka) może być uznana za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności w kraju, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, jeżeli osiąga w kraju delegowania wymagany obrót z prowadzonej działalności na poziomie 25 % całego obrotu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wskazanego na początku wyroku z 19 lutego 2015 r. stwierdził, że jest związany wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy. Spółka nie miała wymaganego obrotu w kraju w spornym okresie, co ustalił i ocenił Sąd Okręgowy, dlatego decyzja pozwanego była prawidłowa. Taki kierunek wykładni i stosowania prawa wynika też z wcześniejszych wyroków Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r., sprawy o sygn. II UK 550/13 i II UK 565/13. Zainteresowany był zatrudniony wyłącznie w celu wykonywania pracy we Francji a spółka w kraju osiągała zaledwie 12% swoich dochodów.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie: I. prawa materialnego – art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 rozporządzenia nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 z 16 września 2009 r., poprzez

ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że spółka w spornym okresie od 4 stycznia do 31 marca 2012 r. nie prowadziła normalnej działalności w Polsce, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Błędne zastosowanie i wykładnia polegały przede wszystkim na zaniechaniu przez Sąd drugiej instancji przeprowadzenia „pogłębionej analizy” stanu sprawy wymaganej przez Praktyczny Poradnik w sytuacji braku osiągnięcia w państwie delegującym ok. 25% obrotów. Sąd oparł orzeczenie wyłącznie na stwierdzeniu, że wnioskodawca nie osiągnął obrotów wymaganych przez Praktyczny Poradnik. Sąd zaniechał dalszej analizy, czyli specyfiki działalności spółki, ani nie wypowiedział się co do spełnienia innych przesłanek uznania działalności za znaczącą. Brak dokonania takiej analizy sprzeczny jest ze wskazówkami zawartymi w wyroku Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r. „wydanego w niniejszej sprawie, w której Sąd Najwyższy stwierdził, iż z zapisów Praktycznego Poradnika, „nie wynika, że znosi zastrzeżony poziom obrotu, lecz tylko, że odstępstwo powinno stanowić wyjątek oparty na racjonalnej podstawie, a więc na analizie, która musi być tym bardziej wzmocniona””. Sąd Apelacyjny ponownie rozpatrując sprawę analizy takiej nie dokonał; II. prawa procesowego: 1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie przeprowadził badania materiału dowodowego i ograniczył się do przyjęcia ustaleń Sądu Okręgowego. Zarzuty apelacyjne nie zostały rozpoznane; 2) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek decyzji Sądu. Wskazał jedynie na brak osiągnięcia przez wnioskodawcę określonych obrotów w Polsce, natomiast całkowicie zaniechał omówienia w wyroku wyników „pogłębionej analizy” wymaganej obligatoryjnie przez przepisy Praktycznego Poradnika, na którym Sąd Apelacyjny opierał swój wyrok (w szczególności nie wypowiedział się odnośnie spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek przewidzianych przez przepisy prawa europejskiego).

Pozwany organ rentowy wniosł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrok Sądu Apelacyjnego ma swoje racje, jednak podlega uchyleniu wobec kontrowersji w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Dla adresata prawa ważna jest jednolitość orzecznictwa. Chodzi więc o wykładnię i stosowanie prawa, które powinny być jednakowe w takich samych sprawach (stanach faktycznych i prawnych).

Sąd Najwyższy przedstawiał już określoną wykładnię prawa w takich samych sprawach z udziałem tego samego wnioskodawcy. Powiedziano wszak wyraźnie, że agencja pracy tymczasowej, delegująca zatrudnianych pracowników do pracy za granicą, może być uznana, za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, czyli w rozumieniu przepisów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (art. 12 ust. 1) oraz nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego (art. 14 ust. 2), przy czym ocena w tym zakresie powinna uwzględniać wymagany obrót z prowadzonej działalności, osiągany w kraju delegowania na poziomie 25% całego jej obrotu (wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13). Zapoczątkowało to pewną zgodną linię orzecniczą (sprawy II UK 550/13, II UK 32/14, II UK 69/14, II UK 84/14, II UK 85/14). Jednak było też stanowisko przyjmujące, że obrót nie jest kryterium przesądzającym, bo Sąd powinien rozważyć wszystkie istotne kryteria (sprawy II UK 388/09, I UK 1/10, II UK 170/13). Rozbieżność ta wywołała pytanie skierowane do składu powiększonego (III UZP 5/15), jednak ostatecznie Sąd Najwyższy wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, w składzie siedmiu sędziów w sprawie ze skargi pozwanego organu rentowego, wynikłej z wniosku P. z udziałem zainteresowanego Z. W. Sąd Najwyższy stwierdził, że w celu ustalenia, iż przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność (w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 166 z 30.04.2004 r., s. 1), czy też znaczną część działalności innej niż

zarządzanie wewnętrzne (w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 284 z 30.10.2009 r., s. 1) należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Wybór kryteriów powinien być dostosowany do konkretnego wypadku. Ocena ta powinna mieć charakter całościowy, a zatem stanowić ogólny wniosek wynikający z rozważenia wszystkich przyjętych kryteriów. Z uzasadnienia wyroku wynika, że kryterium obrotu nie jest warunkiem bezwzględnie przesądzającym, bo należy uwzględniać wszystkie kryteria. Porównywanie skali działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze.

Wnioski z powyższego są następujące. Z uwagi na rangę składu Sądu Najwyższego, który wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, należy aprobować przyjętą w nim wykładnię. Chodzi o to, że wartością podstawową jest jednolitość orzecznictwa w takich samych stanach faktycznych i prawnych. Jednolitość i stabilność orzecznictwa jest w państwie prawa wartością konstytucyjną (art. 1 pkt 1 ustawy z 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 2 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Innymi słowy wykładnia prawa nie powinna pomijać wykładni prawa przyjętej w wyroku z 18 listopada 2015 r.

Oznacza to, że brak 25 % obrotu w kraju nie wystarcza do utrzymania wyroku. Tłumaczy to również dlaczego nie przesądza odwołanie się do zawiązania poprzednim wyrokiem Sądu Najwyższego w tej sprawie z 18 listopada 2014 r., II UK 46/14. Sądowi Apelacyjnemu należy się wyjaśnienie, że art. 398²⁰ k.p.c. nie zamyka zakresu związania poprzednią wykładnią prawa w sytuacji, gdy po uchyleniu skład powiększony Sądu Najwyższego przyjął inną wykładnię prawa (wyżej wskazaną). Skarżący natomiast błędnie podaje w zarzucie skargi, iż zachodzi związanie wyrokiem Sądu Najwyższego 4 czerwca 2014 r., gdyż wyrok ten nie został wydany w tej sprawie. Niemniej zasadnie argumentuje, że również ten (poprzedni) kierunek wykładni nie przesądzał sprawy albowiem nadal była wymagana analiza całościowa.

Z tej przyczyny nie można nie uznać za zasadne zarzuty procesowe skargi dotyczące naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.

Nie jest uprawniony zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż ze względu na ograniczenie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie może być podstawą zarzutu skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 r., I UK 397/13 LEX nr 164926 i wskazane w nim orzecznictwo).

Decydującego znaczenia nie ma zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. skoro wyrok zostaje uchylony.

Kwestie materialnoprawne decydują bowiem w sprawie i wyznaczają zakres koniecznych ustaleń dla dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności.

Analiza prawa dokonana przez Sąd Najwyższy w składzie powiększonym tłumaczy też, dlaczego nie jest konieczne wystąpienie z pytaniem do Trybunału Sprawiedliwości o wykładnię prawa. Z tych samych przyczyn nie było podstaw do wyznaczenia rozprawy w tej sprawie (art. 398¹¹ k.p.c.).

Z tych motywów, mając na uwadze także szereg innych orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy w tożsamyh sprawach, w których uwzględnia się racje skarżącej w sporach temporalnie bliskich, orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).